

Mišljenje roditelja u ulozi odgojitelja

Crnoja, Magdalena

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:616240>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-10**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET ZAGREB
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJI

Magdalena Crnoja

Mišljenje roditelja o ulozi odgojitelja

Završni rad

Čakovec, srpanj, 2024.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET ZAGREB
ODSJEK ZA ODGOJITELJSKI STUDIJI

Magdalena Crnoja

Mišljenje roditelja o ulozi odgojitelja

Završni rad

Mentor rada: [izv. prof. dr. sc. Adrijana Višnjic-Jevtic](#)

Sumentor: Helena Biškup

Čakovec, srpanj, 2024.

SAŽETAK

U radu je predstavljeno mišljenje roditelja o ulozi odgojitelja koje je jedno od ključnih čimbenika u odgojno-obrazovnom procesu, kao i mišljenje odgojitelja, djeteta i stručnih suradnika. Roditeljska mišljenja temelje se njihovim iskustvima i očekivanjima vezanih uz odgojitelje, koji mogu biti pozitivni i negativni. Navedeno upućuje na važnost profesionalnosti u radu odgojitelja, te su važne činjenice vezane uz povijesne značajke, samu institucionalizaciju ranog i predškolskog odgoja, profesionalni rast i razvoj, stručno usavršavanje i kompetencije odgojitelja navedeno u prvom dijelu rada. U drugom dijelu predstavljeno je provedeno istraživanje. Cilj istraživanja bio je utvrditi mišljenje roditelja o ulozi odgojitelja s obzirom na sociodemografske karakteristike roditelja. Rezultati pokazuju kako postoji pozitivna povezanost između zadovoljstva suradnjom i odgojiteljivim komunikacijskim vještinama, te postoji razlika mišljenje o stupnju obrazovanja odgojitelja s obzirom na stupanj obrazovanja roditelja.

KLJUČNE RIJEČI: roditelji, odgojitelj, obrazovanje, mišljenje

SUMMERY

The paper presents the opinions of parents on the role of educators, which is one of the key factors in the educational process, as well as the viewpoints of educators, children, and professional collaborators. Parental opinions are based on their experiences and expectations related to educators, which can be both positive and negative. This underscores the importance of professionalism in the work of educators, with significant facts related to historical aspects, the institutionalization of early and preschool education, professional growth and development, professional training, and educator competencies discussed in the first part of the paper. The second part presents conducted research. The aim of the research was to determine parents' opinions on the role of educators considering the socio-demographic characteristics of parents. The results show a positive correlation between satisfaction with collaboration and educator's communication skills, as well as differences in opinion on the level of education of educators based on the educational attainment of parents.

KEY WORDS: parents, educators, education, opinon

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POVIJESNE ZNAČAJKE INSTITUCIONALIZACIJE RPOO	2
2.1. FRIEDRICH FRÖBEL	4
2.2. ANTONIJA CVIJIC'	5
3. INSTITUCIONALIZACIJA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA	7
4. ODGOJITELJ DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI	9
4.1. ULOGA ODGOJITELJA U DJEČJOJ IGRI	10
4.2. AUTONOMIJA ODGOJITELJA	11
5. PROFESIJA I PROFESIONALNI RAZVOJ ODGOJITELJA	12
5.1 STRUČNO USAVRŠAVANJE ODGOJITELJA	15
6. PROFESIONALNE KOMPETENCIJE ODGOJITELJA	16
6.1. KOMUNIKACIJSKE KOMPETENCIJE	18
7. PARTNERSTVO RODITELJA I ODGOJITELJA	19
8. METODOLOGIJA	20
8.1. CILJ I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA	20
8.2. SUDIONICI ISTRAŽIVANJA	20
8.3. INSTRUMENT	21
9. REZULTATI I RASPRAVA	22
10. ZAKLJUČAK	28
LITERATURA	29

1.UVOD

Ovaj rad se bavi istraživanjem mišljenja roditelja o ulozi odgojitelja. Njihova mišljenja o ulozi odgojitelja često izražavaju očekivanja i vrijednosti koje pridaju odgoju i obrazovanju svoje djece. U osnovi, roditelji i odgojitelji su suradnici koji doprinose socijalnom, emocionalnom i kognitivnom razvoju djece. Roditelji očekuju da odgojitelji pružaju sigurno i poticajno okruženje, te njihovo povjerenje temelji se na odgojiteljevoj stručnosti, iskustvu i znanju da prepoznaju i odgovore na individualne potrebe svakog djeteta. Važna je otvorena i kontinuirana komunikacija između odgojitelja i roditelja. Roditelji cijene redovite povratne informacije o napretku i izazovima njihove djece te uključenost u odgojno-obrazovni proces. To omogućuje suradnju koja je temelj uspješnog partnerstva koje doprinosi cjelovitom razvoju djeteta. Mišljenje roditelja je od izuzetne važnosti jer su roditelji prve osobe uz koje dijete biva i raste te odgojiteljima pružaju najvažnije informacije vezane uz dijete. Od toga kako se dijete uspavljuje, umiruje, koji su djetetovi interesi, što voli/ ne voli, kako se hrani, alergije, posebnosti, teškoće i druge informacije koje bi odgojitelju pomogle prilikom dolaska tog djeteta u skupinu. Odgojiteljeva uloga u tom odnosu je kompleksna i zahtjeva različite profesionalne kompetencije koje odgojitelj stječe tijekom inicijalnog obrazovanja i daljnjeg profesionalnog razvoja. Profesionalne kompetencije omogućuju odgojitelju prepoznavanje individualnih potreba i interesa djece te posljedično realizaciju odgojno - obrazovnih ciljeva, autonomno odlučivanje, samostalno izražavanje kroz rad u odgojno - obrazovnoj skupini, stručno komuniciranje s različitim osobama, socijalno i emocionalno razumijevanje sebe i drugih, kreiranje prostorno - materijalnog okruženja, dokumentiranje, suradnju s stručnjacima.. Kako bi ostvario navedeno odgojitelj ima obvezu na cjeloživotnog obrazovanja.Ključno je provođenje refleksije i samorefleksije jer na temelju nje može mijenjati i unapređivati svoje odgojno djelovanje.

Ovaj rad podijeljen je na dva dijela: teorijski i istraživački dio. U teorijskom dijelu rada daje se pregled povijesnih značajki institucionalnog ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, te se ističu dvije važne osobe u tom procesu: Friedrich Fröbel i Antonija Cvijić. Nadalje se definiraju institucionalizacija, profesija, profesionalni razvoj, kompetencije, uloga, autonomija i stručno usavršavanje te važnost partnerstva između roditelja i odgojitelja. U istraživačkom dijelu predstavljeni su rezultati provedenog istraživanja.

2. POVIJESNE ZNAČAJKE INSTITUCIONALIZACIJE RPOO

Koncept institucionalnog ranog i predškolskog odgoja, kakav danas poznajemo, počeo se razvijati i dobivati na važnosti u 19. stoljeću, razdoblju koje je donijelo znatne promjene u društvenom i ekonomskom životu. Prije toga, briga i obrazovanje djece odvijala se u obitelji ili kroz manje formalne zajednice. Ipak, i ranije se postojale inicijative koje su bile usmjerene na skrb o djeci, pogotovo onoj socijalno ugroženoj. Takve su ustanove bile više usmjerene na skrb i zaštitu, nego na razvoj i obrazovanje u smislu kojeg danas poznajemo (Došen-Dobud, 2019). U Hrvatskoj, počeci reguliranja institucionalnog ranog i predškolskog odgoja sežu u 1874. godinu, s donošenjem prvog normativnog dokumenta zvanog Zakon ob ustroju pučkih školah i preparandijah za pučko učiteljstvo u kraljevinah Hrvatskoj i Slavoniji (Mendeš, 2015). Nakon tog dokumenta, 1878. godine donesena je Naredba ob ustrojstvu zabavišta potpisana od strane Ivana Mažuranića (Došen-Dobud, 2019). U ovom dokumentu uvodi se pojam zabavište kao odgojne ustanove u HR za djecu predškolske dobi, s ciljem dopune kućnog odgoja i pripreme za školu kroz razvijanje fizičkih i psihičkih sposobnosti. Takav pristup u to vrijeme predstavlja značajan i izvanredan napredak u pedagogiji i shvaćanju ranog dječjeg razvoja. Prvo dječje zabavište na području današnje Hrvatske osnovano je 1869. godine. Osnivanjem zabavišta i regulacijom zakona došlo je do početka obrazovanja osoblja u zabavištima koja seže u 1851. godinu. Friedrich Fröbel te je godine osnovao "školu za vrtlarice" - pedagoško učilište u lovačkom dvorcu Marienthalu. Drugom polovinom 19. stoljeća točnije školske godine 1880/81. pri Učiteljskoj školi sestara milosrdnica krenuo je s radom tečaj za zabavične učiteljice taj čin smatra se početkom obrazovanja odgojitelja u Hrvatskoj. Polaznice su sticale znanja iz ključnih područja: pedagogije, teorije dječjih zabavišta, dječje psihologije, jezično-umjetničkog područja i tjelesnog vježbanja. Završetkom obrazovanja primali su svjedodžbu koja im je bila dokaz za preuzimanje uloge zabavišne učiteljice (Mendeš, 2015). Basariček je prvi ukazao 1871. godine na Prvoj učiteljskoj skupštini u Zagrebu o potrebi educiranja osoblja za rad u ustanovama ranog i predškolskog osoblja (Mendeš, 2018).

Tijekom povijesti hrvatskog školstva kao organizacijska rješenja u inicijalnom profesionalnom razvoju odgojitelja predškolske djece pojavili su se sljedeći sustavi:

- koncepcija obrazovanja zabavišnih učiteljica i zabavilja pri učiteljskim školama od šk.god.1880/81.

- koncepcija obrazovanja nastavnica malih škola pri Školi za nastavnice malih škola u Rudama (1939.-1944.)
- koncepcija obrazovanja skrbnica male djece pri Školi za dječju zaštitu u Zagrebu (1944./45.)
- koncepcija obrazovanja odgajatelja pri Socijalnoj-pedagoškoj školi/Školi za odgojitelje Ministarstva socijalne politike NR Hrvatske (1945.-1948/49.)
- koncepcija obrazovanja odgajatelja pri Školi za odgajatelje predškolske djece (1949./50.-1976./77.)
- koncepcija obrazovanja nastavnika predškolskog odgoja na razini pedagoških akademija (1968./69.-1977./78.)
- koncepcija obrazovanja suradnika u predškolskom odgoju na razini srednje škole (1977./78.-1983./84.)
- koncepcija obrazovanja odgajatelja predškolske djece na razini nastavničkih fakulteta (1978./79.-1987./88.)
- koncepcija obrazovanja odgajatelja predškolske djece u šestogodišnjem trajanju (model 4+2) (1984./85.-1990./91.)
- koncepcija obrazovanja odgajatelja predškolske djece u visokim učiteljskim učilištima (1997./98.-2004./05.)
- koncepcija obrazovanja stručnih prvostupnika predškolskog odgoja (2005./06.)
- koncepcija obrazovanja sveučilišnih prvostupnika ranog i predškolskog odgoja (2009./10.) (Mendeš, 2018, str. 28).

2.1. FRIEDRICH FRÖBEL

Friedrich Fröbel je rođen u Oberweissbach 21. travnja 1782. godine, a umro je 21. lipnja 1852. godine u Marienthalu. Pionir je institucionalnog ranog i predškolskog odgoja, te je otvorio prvu predškolsku ustanovu u svijetu pod imenom "Kindergarten". Zbog toga se njegov način rada širio cijelim svijetom. Školu za odgojitelje osnovao je 1851. godine i osmislio prvi odgojno-obrazovni program za djecu od 3. godine do polaska u školu (Hrvatska enciklopedija, 4. travnja 2024). Vlastitu koncepciju temeljio je po uzoru na Johanna Heinricha Pestalozzija, Rousseau i F.W.Schellinga. Fröbel je iz koncepcije filozofa Rousseau preuzeo ideju da svako dijete ima pravo da se prema njemu ponaša kao prema djetetu. Ta ideja prisutna već stoljećima aktualna je i danas. Odnos između spiritualnog i materijalnog, duha i prirode je prihvatio od strane Schellinga. Fröbel izdvaja spontani razvoj djeteta i važnost pravilnog odgovora i praćenja od strane odgojitelja tijekom procesa razvoja. Čovjek je za njega stvaralačko biće koje stvara i djeluje, iz toga proistječu 4 težnje: za radom, spoznajmo, religijom i umjetnošću (Došen-Dobud, 2019).

Fröbelova posebna zasluga leži u njegovom visokom vrednovanju igre kao biti djetinjstva: „Ono što je kod Boga stvaranje, kod čovjeka je rad, a kod djeteta igra“ (Došen-Dobud, 2019, str. 41). Smatra igru kao ključnu za cjelokupni razvoj djeteta, te naglašava značajke igre kroz nekoliko komponenata:

- potiče razumijevanje sebe, drugih i svijeta
- potiče razvoj svijesti o simbolima i kroz simboličko mišljenje djeca djeluju na najvišem kognitivnom nivou
- podupire koncentraciju, upornost i samostalno odlučivanje
- kroz igru dolazi do razvoja prijateljstva, empatije i pravednosti (Towey, 2020).

Prema Došen-Dobud (2019, str. 42) Fröbelovi darovi su po uzoru na "tri osnovna Pestalozzijeva uporišta: oblik, broj i ime". Fröbel ističe 4 dara: lopte, kugle, kocke i valjke. Lopte prikaz nježnosti, djeci lake za korištenje, mogućnost nizanja na nit i postavljanje loptica iznad novorođenčeta. Kroz njih su djeca poimali različite načine pomicanja i stanje mirovanja. Kugle teže i tvrđe od lopti, postojanost različitih zvukova. Kocka svojom strukturom i mogućnosti rastavljanja na osnovne sastavnice prikazuje stanje mira. Valjak ima simboličku vrijednost, te spaja pozicije kugle i kocke tj. stabilnost i kretanje.

2.2. ANTONIJA CVIJIĆ

Antonija Cvijić djelovala je tijekom druge polovine 19. stoljeća kao izuzetna pedagoška/kulturna djelatnica i zabavišna učiteljica. Oplemenila je hrvatsku pedagogiju objavom djela “Rukovođ za zabavište” 1895. godine. U njemu je službeno nazvana ustanova za rani i predškolski odgoj - zabavištem i jedan je od prvih priručnika na ovim prostorima vezan uz rad s djecom rane dobi. Temeljen je na Fröbelovoj koncepciji. Također, iz tih godina izdan je priručnik “Zabavište” nepoznatog autora i godine. Majka Antonije Cvijić je 1882. godine osnovala zabavište, a ona je bila na mjestu “predstojnice” zabavišta. Nekoliko godina prije, 1872. godine osnovano je prvo privatno zabavište u gradu Zagrebu (Došen-Dobud, 2019). Predškolski odgojni sustav dijelio se u četiri skupine:

- pjestovališta - pohađala su djeca čije su majke bile zaposlene, dob djece:14 dana - navršena 3.godina
- čuvališta - dob djece: 3. godina - do polaska u školu, važnost tjelesne brige
- zabavišta- dob ista kao kod čuvališta, ali koncept rada je temeljen prema fröbelovskom uzoru
- pučka ili kombinirana zabavišta- kombinacija između čuvališta i zabavišta,” najsvršeniji zavod za djecu u predškolskoj dobi” (Cvijić, 1895, str. 16; Došen-Dobud, 2019).

Temeljna načela “Rukovođa za zabavište” vezana su uz tjelesni, psihološki i socijalni razvoj djeteta:

- a) dijete neka dobrovoljno i rado boravi u krugu svojih drugova, i neka sudjeluje kod njihove igre i rada;
- b) neka se znade pristojno vladati spram svoje učiteljice, svojih drugova i inih osoba;
- c) neka s pažnjom i interesom sluša razgovore i pripovijesti svoje učiteljice;
- d) neka znade imenovati i najznamenitija životna i beživotna bića iz svoje okolice, neka pozna njihove biljege, svojstva, korist i štetu;
- e) neka znade svoje misli i čuvstva razumljivo iskazati govorom, neka znade odgovarati cijelom rečenicom;
- f) neka znade kazivati naizust kratke pjesme;
- g) neka znade imenovati i pokazivati pravce: lijevo, desno, ovisno, razito, koso, pa neka ih znade narisati;

- h) neka znade brojiti do 10 i po broju razlikovati stvari;
- i) oko i ruka neka su mu toliko izvježbani, da može svoj rad izraditi čisto i prilično točno;
- j) neka znade po taktu koračati i pjevati. (Cvijić, 1895, str. 21)

Antonija Cvijić vidi igru kao ključnu dječju aktivnost. Igra odražava njihov odnos prema vanjskom svijetu i ljudima, ističući važnost vršnjaka za socijalni razvoj. Smatra da igra potiče tjelesni, kognitivni i estetski razvoj djeteta. Individualnost otkriva kroz igru i uloga odgojitelja je upoznavanje same individue djeteta (Mendeš, 2014).

3. INSTITUCIONALIZACIJA RANOG I PREDŠKOLSKOG ODGOJA

Djeca rane i predškolske dobi svoje djetinjstvo provode u obitelji, ali također u odgojno-obrazovnim ustanovama. Prvenstveno to su dječje jaslice i vrtići, ali raste i broj različitih igraonica i organiziranih aktivnosti. Zbog toga veliki broj djece u gradovima provodi većinu vremena sa stručnim osobljem u odgojno-obrazovnim ustanovama (Juul, 2009). Institucionalizacija se spoznaje na dva nivoa: zagovaranje dobrobiti djece i zagovaranje dobrobiti tržišne ekonomije (Honig, 2008 prema Visković i Višnjić Jevtić, 2019). Gills (2009) ističe kako se u suvremenom dobu, unatoč napretku, odrasli sve više distanciraju od svoje djece. Kroz institucionalizaciju od najranije dobi, djeca su ograničena u vremenu i prostoru, gubeći priliku za slobodnu igru zbog strogih rasporeda. Nadalje, slobodno vrijeme djece postaje preopterećeno nadzorom i pritiskom na akademski uspjeh. Što kod djece stvara osjećaj stresa. U kontekstu konzumerizma, djeca su ciljana skupina kao posebno tržište s proizvodima samo za njih, što dodatno odvaja svjetove roditelja i djece. Prilagođavanje odgojno-obrazovnih ustanova tržištu rada kao što je već navedeno mijenja obiteljsko vrijeme i dovodi do institucionalizacije djetinjstva. Postojanjem različitih vrijednosti na razini odraslih i djece tj. različitih pravila, načina odlučivanja i rješavanja problema unutar zajednice. Djeci može stvoriti osjećaj konfuzije. Dovodi nas do toga da se očekuje prilagodba djece, koja zbog njihovih prethodnih iskustava i razvojnih mogućnosti nije u potpunosti moguća (Moss, 2014). Današnja svakodnevica i globalizacija cjelokupnog društva dovodi do realne slike, a to je institucionalizacija djetinjstva. Koja upućuje na nužnost razvoja kvalitete ustanova ranog i predškolskog odgoja, isticanjem individualnosti svakog djeteta i njegovih potreba. Također, važnosti obiteljske kulture i suradnje na relaciji obitelj - ustanova ranog i predškolskog odgoja. Temelj samog odgojno-obrazovnog procesa aktualna dobrobit djece (Visković i Višnjić - Jevtić, 2019).

Kvaliteta institucionalnog i ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja povezuje se i s:

- razinom i kvalitetom obrazovanja odgajatelja
- brojem djece u odgojnoj skupini
- kvalitetom odnosa koje odgajatelj uspostavlja s djecom: bliskosti i sigurnosti
- kvalitetom prostorno-materijalnog okruženja
- usmjerenosti na razvoj igru i učenje

- suradnjom odgajatelja i roditelja
- osobinama odgajatelja
- zainteresiranošću i angažiranošću odgajatelja za osobni i profesionalni razvoj i razvoj odgojno-obrazovnog procesa
- stabilnosti odgajatelja i kvalitete komunikacije sa socijalnim kompetencijama djece (Visković i Višnjić - Jevtić, 2019).

4. ODGOJITELJ DJECE RANE I PREDŠKOLSKE DOBI

Prema Državnom pedagoškom standardu (2008) odgojitelj je stručno educirana osoba koja provodi i promišlja o odgojno-obrazovnom programu u odgojno-obrazovnoj skupini. Odgojitelj sustavno planira i procjenjuje odgojne-obrazovne procese, osigurava i uređuje prostorno-materijalno okruženje. Fokusira se na individualne potrebe i razvoj svakog djeteta, te vodi relevantnu dokumentaciju i kontinuirano radi na poboljšanju kvalitete odgojno-obrazovnog procesa. Oni surađuju s užom i širom zajednicom, te su zaduženi za programe i didaktičke sredstva i opreme vezane za djecu rane i predškolske dobi. Zanimanje odgojitelja može obavljati osoba sa završenim preddiplomskim stručnim ili sveučilišnim studijem, te studijem kojem je završena viša stručna sprema s obzirom na ranije propise i diplomske sveučilišne studije/specijalistički diplomski stručni studij (Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, 2022).

Malašić (2015) navodi kako odgojitelj ima složenu ulogu u odgojno-obrazovnom procesu, naglašavajući aktivno slušanje i promatranje djeteta kao njegove ključne uloge. Odgojitelj treba pratiti dijete i njegove aktivnosti kako bi ga što bolje razumio i pružio odgovarajući poticaj i podršku za razvoj. Slunjski (2003) ističe ključnu ulogu odgojitelja u rastu i razvoju djeteta, što doprinosi osobnom i profesionalnom razvoju. Lučić (2007) ističe kako opća i stručna naobrazba odgojitelja, sposobnosti, vrijednosti, stavovi prema djetetu i radu utječu na uspješnost odgoja. Kako bi odgoj bio uspješan, potrebno je razumijevanje dječjih mogućnosti i emocija, pružanje ljubavi i topline i stvaranje pozitivnih situacija koje djeci omogućuju osjećaj sreće i uspjeha. Odgojno - obrazovni proces je kreativan i predstavlja način kako odgojitelj ostvaruje svoj puni potencijal, gdje uspješnost djelovanja ovisi o njegovoj sposobnosti i vrijednostima. Zbog svega navedenog od izuzetne je važnosti planiranje i provođenje odgojno djelovanja i uloga u formiranju uljudne osobe.

4.1. ULOGA ODGOJITELJA U DJEČJOJ IGRI

Uloga odgojitelja u dječjoj igri je složena i zahtjeva puno truda. Odgojitelj oblikuje prostor, osigurava materijale i igračke, te svojim promatranjem utječe na razvoj igre. Iako je odgojitelj usmjeritelj tijekom igre, ključnu kontrolu nad igrom imaju djeca koja samostalno biraju materijale i vode tijekom igre. Odgojitelj treba osigurati slobodu u igri i adekvatno vrijeme za njezino provođenje, koje se može razlikovati ovisno o tome je li igra usmjerena na učenje ili samostalan izbor djece. Uspostavljanje poticajnog okruženja s kompetentnim odgojiteljem omogućuje dječji razvoj, razumijevanje njegovog svijeta i drugih ljudi, te vlastitu sposobnost rješavanja problema. Sve to ukazuje kao uloga odgojitelja ovisi o kompetentnosti odgojitelja, dobi djece, vrsti igre i odgojnoj strategiji (Vanjak i Karavanić, 2013).

Šagud (2002) ulogu odgojitelja vidi kao direktivnu (određivanje elemenata u igri) i nedirektivnu. Uz ovu podjelu, odgojitelja vidi i kroz ove 4 uloge::

- paralelni suigrač - odgojitelj nije u direktnoj interakciji s djetetom, već pokazuje različite mogućnosti korištenja sredstava za igru
- suigrač- igra/zamišlja okolnosti igre s djecom, ali indirektno sugerira pravac igranja
- tutor - direktno usmjerava i određuje pravac igre, te ima dominantnu ulogu u igri
- predstavnik realnosti- instruirava, podučava i ukazuje na realnije rekonstruiranje stvarnosti u igri

O oblikovanju ponašanja djeteta tijekom igre, važno je istaknuti prirodu i kvalitetu interakcije između djeteta i odgojitelja. Tijekom igre odgojitelj upoznaje svijet djeteta, njegovo mišljenje i strategije učenja. Važno je bilježenje djetetovih pretpostavka, rješenja i teorija kako bi kasnije mogli rekonstruirati određenu situaciju. Dokumentacijom tih situacija putem videozapisa dobiva se objektivniji uvid u rad odgojitelja, što mu omogućuje samorefleksiju (Šagud, 2002).

4.2. AUTONOMIJA ODGOJITELJA

Autonomija odgojitelja je temelj za razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja, baziran na znanju i proaktivnom pristupu unapređenja odgojno - obrazovnog procesa. Ostvarivo je u uvjetima gdje odgojitelj ima potporu ustanove u stručnom usavršavanju i mogućnost izbora teme usavršavanja i izbora načina rada u unutar odgojno - obrazovne skupine. Uvjeti koji omogućavaju odgojitelju da samostalno donosi odluke ključni su za prilagodbu procesa odgoja i obrazovanja specifičnim potrebama djeteta, uključujući i aktivno sudjelovanje roditelja za cjelovit razvoj djeteta. Inicijalnim obrazovanjem započinje razvoj autonomije, a nastavlja se cjeloživotnim usavršavanjem (Mandarić Vukušić i Periš, 2021). Domović (2011) naglašava da je autonomija bazirana na znanju i moralnom identitetu te da profesionalni razvoj odgojitelja nitko ne treba nadgledati. Potrebno mu je da ima kompetentne i ravnopravne suradnike s kojima će dalje profesionalno razvijati. Autonomni odgojitelj koji je na visokoj razini profesionalnih kompetencija je neovisan o autoritetima, te mu omogućuje dizajniranje i provođenje odgojnih programa (Mlinarević, 2000). Autonomiju dijelimo na dva dijela: opću i kurikularnu. Pod opću autonomiju spada okruženje u kojem odgojitelj radi, njegova kreativnost i upravljanje u odgojno - obrazovnoj skupini, dok je kurikularna autonomija predstavlja slobodu izbora prilikom rada u odgojno - obrazovnoj skupini (Mandarić Vukušić i Periš, 2021). Karakteristike autonomnog odgojitelja su:

- neovisnost od autoriteta
- sigurnost u vlastitu stručnu kompetenciju
- sposobnost uvažavanja interesa i potreba djeteta
- kreativnost u stvaranju i realizaciji programa
- ravnopravno partnerstvo u suradnji s roditeljima, stručnim timom i ostalima (Miljak, 1996).

Bez jasne filozofije, odgojitelji se često oslanjaju na tuđe "recepte" i autoritete te tako ponavljaju naučene postupke. Što ukazuje na manjak prave autonomije. Autonomija odgojitelja očituje se u sposobnosti da razumije i uskladi svoju filozofiju s praksom, što uključuje kritičko promišljanje, samovrednovanje i neprestano unapređivanje prakse. Dakle, refleksivna praksa je ključna za razvoj osobne i profesionalne autonomije, omogućuje odgojiteljima donošenje svjesne odluke o odgojnim vrijednostima i postupcima (Mlinarević, 2000).

5. PROFESIJA I PROFESIONALNI RAZVOJ ODGOJITELJA

Domović (2011, str. 14) definira profesiju kao „zanimanje koje nastoji samo sebe regulirati tako da razvija konsenzus među članovima o tome što trebaju znati i sustav licenciranja koji osigurava primjenu tih znanja te poštivanje etičkog kodeksa“. Pod riječi profesija najčešće se misli na profesionalno bavljenje određenim poslom ili zanimanjem. Što povezuje s tim određeno umijeće, vještine i znanje. Profesija implicira pozitivnu percepciju javnosti i visoki status u društvu (Fatović, 2016). „Društveni status profesija stječe se zadovoljavanjem niza uvjeta: zahtjevnim studiranjem nakon složenog razredbenog postupka prilikom upisa na studij, provjerom kompetencija tijekom procesa uvođenja u zvanje – stažiranjem, jasno definiranom bazom znanja, razrađenim sustavom licenciranja i relicenciranja, oslobođenošću od laičke supervizije i autonomijom u donošenju odluka važnih za profesiju bez uplitanja ljudi koji nisu članovi profesije“ (Fatović, 2016, str. 624). Odgovornost za razvoj, društveni položaj i profesionalni dignitet neke profesije je isključivo na članovima unutar nje. Profesionalci se trebaju konstantno informirati o novim trendovima, unapređivati praksu i dijeliti znanje unutar svoje profesije o novim perspektivama. Također, važno obilježje je ekspertnost koje je temelj za autonomiju. Profesionalac ju gradi cijeli život kontinuiranim i cjeloživotnim usavršavanjem i razvojem. Autonomija daje mogućnost donošenja odluka (Domović, 2011).

Prema teoriji profesije, svaka profesija ima strukturalne elemente. Strukturalni elementi odgojiteljske profesije su:

- stupanj razvijenosti osnovnih teorija i tehnika koje čine sustavnu zaokruženu cjelinu i osnovu za profesionalno djelovanje
- stupanj monopola za ekspertizu - važnost završavanja određenog odgojiteljskog učilišta za mogućnost rada u odgojno-obrazovnim ustanovama
- stupanj prepoznatljivosti profesije od strane javnosti- predstavljenost od strane odgojitelja
- stupanj organiziranosti profesije - ustrojstvo odgojiteljskih učilišta, vrste organizacija za zapošljavanje odgojitelja i udruge odgojitelja djece predškolske dobi (Mendeš, 2018).

S obzirom na obilježja profesije, odgojiteljsko zanimanje nije profesija jer nema sve ključne elemente. Pretpostavlja se kako nestručnjaci još uvijek upliću u autonomiju odgojitelja tj. u odluke donesene od strane odgojitelja, te nije formiran etički kodeks čiju provedbu bi regulirala sama profesija. Danas se na ustanovu ranog i predškolskog odgoja zna gledati kao na servis servis za roditelje, a ne kao ustanovu za odgoj i obrazovanje. Što isto utječe na ozbiljnost ustanove/ profesije i njezin status (Fatović, 2016).

Odgojitelj sudjeluje u odgoju i obrazovanju djece u ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Odgojitelj organizira i vodi odgojno- obrazovne procese, poznaje teorije dječjeg razvoja, didaktiku i metode rada. On je osoba koja planira i provodi odgojno djelovanje te na njegovu uspješnost utječu etničke vrijednosti, stavovi, sposobnosti i posvećenost radu (Lučić, 2007). Odgojitelj kao član profesije treba definirati baze znanja i profesionalnih standarda, te kroz to se mogu boriti protiv deprofesionalizacije odgojitelja kao stručnjak (Fatović, 2016). Što dovodi do profesionalnog razvoja koje provodi kroz tri ciklusa koja su međusobno povezana:

- Inicijalno obrazovanje odgojitelja započinje selekcijom i razredbenim postupkom stečenih znanja iz srednje škole i rezultatima državne mature. Prije samog upisa, provodi se dodatna kontrola znanja i vještina važnih za studij kao što su jezične, glazbene, likovne i motoričke sposobnosti, te provedba psiholoških testova. Nekada procjenjuju motivaciju studenata kroz informativni intervju. Nakon prolaska selekcijskog dijela, obrazovanje ima cilj stjecanja širokog spektra kompetencija tijekom cijelog studija za rad u ustanovama, bez obzira jesu li privatne ili državne.
- Pripravništvo predstavlja drugi korak u profesionalnom razvoju odgojitelja, te je cilj kroz proces stažiranja odgojitelja pripravnika pripremiti da bude samostalan i odgovoran praktičar za svoj rad.
- Trajno profesionalno učenje je zadnji korak u profesionalnom razvoju odgojitelja, te najdulje traje tj. traje cijeli život. U ovom koraku usmjerenost je na daljnje razvijanje i usavršavanje stečenih kompetencija. Ključna komponenta ovog dijela je refleksija - koja potiče na profesionalni rast i razvoj odgojitelja (Mendeš, 2018).

Prema Mendeš (2018) odgojitelja navedeni koraci dovode do stjecanja kompetencija za uspješno djelovanje u ustanovama ranog i predškolskog odgoja, vodeći ih od početnika do eksperta.

5.1 STRUČNO USAVRŠAVANJE ODGOJITELJA

Državni pedagoški standard (2008) stručno usavršavanje definira kao “trajno profesionalno napredovanje odgojitelja, stručnih suradnika i ravnatelja te drugih odgojno-obrazovnih radnika u dječjem vrtiću radi unapređenja odgojno-obrazovnog rad“. Prema „Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju“ (članak 29) „odgojitelji, stručni suradnici i ravnatelji obvezni su stručno se usavršavati sukladno propisima koje donosi ministar nadležan za obrazovanje...“ (Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju, 2022). Nakon završetka formalnog obrazovanja, stručno usavršavanje odgojitelja se nastavlja kako bi se stekla znanja iz različitih područja odgoja i obrazovanja te zbog unapređenja osobne prakse. Kao što je navedeno, stručno usavršavanje je zakonski obavezno, a odgojitelj bira načine. Može se provoditi na dva načina: individualno i skupno. Pod individualno spada proučavanje stručne literature, a pod skupno sudjelovanje na različitim stručnim aktivima ili odgojiteljskim vijećima unutar vrtića, na različitim stručnim skupovima izvan vrtića poput: savjetovanjima, seminarima, okruglim stolovima, radionicama, predavanjima, studijskim putovanjima i dr. (Lučić, 2007). Stručno usavršavanje odgojitelja organiziraju voditelji vrtićkih i županijskih stručnih vijeća, Ministarstvo znanosti, odgoja i obrazovanja, Agencija za odgoj i obrazovanje, Učiteljski fakulteti i stručne udruge građana. Cilj mu je profesionalni razvoj odgojitelja kroz stjecanje novih znanja i vještina, što unapređuje odgojno - obrazovnu praksu i kvalitetu rada u ustanovama. Odgojitelj svake godine definira ciljeve i sadržaje stručnog usavršavanja (Lučić, 2007). Profesionalni razvoj odgajatelja temelji se na ideji da kontinuirano stručno usavršavanje utječe na izgradnju njihovih znanja, stavova i uvjerenja te služi kao osnova za promjene i poboljšanja u odgojno-obrazovnom procesu. Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015) ističe kao jednu od glavnih zadaća unapređivanje uvjeta za kvalitetan odgojno-obrazovni kontinuitet putem stalnog podizanja osobnih i profesionalnih kompetencija stručnjaka u odgojno-obrazovnim ustanovama. Prema istom kurikulumu, otvorenost za učenje i poboljšanje prakse može se poticati kroz:

- Kontinuirano istraživanje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa od strane odgajatelja i ostalog osoblja vrtića.
- Osposobljavanje odgajatelja i ostalog stručnog osoblja vrtića za aktivno sudjelovanje u vlastitoj odgojno-obrazovnoj praksi, promovirajući reflektivnu praksu.

- Povezivanje svih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu kako bi zajedno učili, unapređivali svoju praksu te dijelili svoja iskustva s drugima.

6. PROFESIONALNE KOMPETENCIJE ODGOJITELJA

Kompetencija je priznata stručnost i sposobnost pojedinca (Anić, 2013). Također prema Šonje (2000, str. 472) kompetencija je “pravo uredovanja i odlučivanja” i “priznata stručnost i sposobnost kojom tko raspolaže”. Nacrt Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014) kompetenciju definira kao “prijenosni, višefunkcionalni skup znanja, vještina i stavova potrebnih svakom pojedincu za njegovo osobno ispunjenje i razvoj, društvenu uključenost i zapošljavanje”.

Definiranjem profesionalne kompetencije, važno je istaknuti razliku između *biti kompetentan* i *imati kompetenciju*. Biti kompetentan znači zadovoljiti minimalne standarde zanimanja, a imati kompetenciju posjedovanje osobine koje omogućavaju efikasno djelovanje u profesiji. Tijekom profesionalnog razvoja mogu steći kognitivne, funkcionalne, osobne i vrijednosne kompetencije što ih dovodi do profesionalne kompetencije (Višnjić Jevtić, 2018). Tijekom inicijalnog obrazovanja stječu se profesionalne kompetencije odgojitelja koje uključuju širok spektar znanja, vještina i vrijednosti važne za pedagoško djelovanje unutar skupine. Postoji veliki broj istraživanja na globalnoj razini koji istražuje njihova određenja, klasifikaciju i sistematizaciju (Mendeš, 2018). Eraut (2003) navodi kako je rezultat inicijalnog obrazovanja profesionalna kompetencija što uključuje svijest o početku profesionalnog učenja i formalno dopuštenje za pedagoško djelovanje. To se može smatrati temeljnom razinom kompetencije.

U Republici Hrvatskoj obrazovna politika je prihvatila dokument Europski okvir ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje (2006) od strane Europskog parlamenta i Vijeća koji naglašava ključne kompetencije za cjeloživotno učenje. Te, one se također nalaze unutar dokumenta Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (Mendeš, 2018).

Ključne kompetencije za cjeloživotno učenje su:

- komunikacija na materinskom jeziku
- komunikacija na stranim jezicima
- matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju
- digitalna kompetencija
- učiti kako učiti
- socijalna i građanska kompetencija

- inicijativnost i poduzetnost
- kulturna svijest i izražavanje (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015).

Sve navedene kompetencije ključne su za odgojitelje kako bi mogli kvalitetno obavljati svoju praksu i postići značajne kvalitativne promjene u implementaciji koncepcije ranog i predškolskog odgoja. Obrazovanje i profesionalni razvoj odgojitelja izravno utječe na odgoj, obrazovanje i provedbu reformi u tom području. Zato bi to trebalo biti jedno od glavnih pitanja i prioriteta svake zemlje (Šagud, 2011).

6.1. KOMUNIKACIJSKE KOMPETENCIJE

Komunikacijske kompetencije definirane su “kao sposobnost prenošenja i tumačenja poruka i pregovaranja o značenju s drugim govornicima u specifičnim kontekstima” (Višnjić - Jevtić i sur., 2018, str. 124). Zanimanje odgojitelj uključuje povezanost s stručnjacima iz više različitih akademskih disciplina i prati i proučava cjeloviti odgojno-obrazovni proces. Također, promatra interakciju djeteta s drugom djecom i dizajnira prostorno-materijalno okruženje koje utječe na pravilan razvoj djeteta. U ostvarenju svojih ciljeva, važna je suradnja odgojitelja na relaciji s djetetom, roditeljima, drugim odgojiteljima, stručnim timom, pomoćno-tehničkim osobljem i drugim javnim ustanovama. Sa svime navedenim odgojitelj uspostavlja kontakt i komunikaciju, pazeći da prilagodi stil i način komunikacije s onim kojim razgovara (Globočnik Žunac i sur., 2022). Kvalitetna razvijenost tih kompetencija kod odgojitelja pruža odgojitelju veću mogućnost kvalitetnog komuniciranja s roditeljima, neovisno o kvaliteti komunikacijskih vještina roditelja. Ako ima lakog sugovornika za komunikaciju, komunikacija će biti ostvariva, a ako je suprotna situacija može doći do teškoća kod uspostavljanja komunikacije. Važno je istaknuti ulogu odgojitelja koji različitim načinima komunikacije i suradnje može osnažiti roditelje u njihovim komunikacijskim vještinama (Višnjić - Jevtić i sur., 2018). Odgojitelj treba koristiti akademsku komunikaciju. To podrazumijeva jasan i razumljiv govor i korištenje, primjerenog vokabulara i terminologije. Ova vještina dolazi do izražaja kod roditeljskih sastanaka i stručnih skupova, gdje odgojitelj pokazuje stručnost i kompetenciju. Važno je istaknuti detaljnu pripremu za roditeljske sastanke i stručne skupove koja uključuje: odgovornost, sistematičnost, profesionalan pristup temi, spremnost na debatu i razumijevanje i prihvaćanje interesa i potreba drugih.

7. PARTNERSTVO RODITELJA I ODGOJITELJA

Partnerstvo je “najpoželjniji oblik suradničkih odnosa”, ali realnost govori kako nije prisutno u određenim ustanovama. Partnerstvo “ je odnos između jednakopravnih partnera, koji ne moraju jednako doprinositi odnosu, ali se taj doprinos mora jednako vrednovati” (Višnjić - Jevtić, 2018, str. 81). Roditelja i odgojitelja se gleda kao na stručnjake, roditelja u svom odgojnom djelovanju i poznavanju svog djeteta i odgojitelja kao profesionalnog stručnjaka. Stoga, primjerenije je koristiti naziv suradnja kako bi opisale različite vrste odnosa odgojitelja - roditelja. Njihov odnos ovisi o sudionicima, ustanovi, različitim čimbenicima koje utječu na odnos te pogotovo individualne dispozicije, emocije i njihova iskustva. U tom odnosu oba sudionika su usmjerena na postizanje zajedničkog cilja, ali ne zasniva se na međusobnom odabiru, zajedničkim vrijednostima i stavovima. Stoga, partnerstvo ovisi je li odgojitelj uklapa roditelja u svojoj “slici” suradnje. Takvo mišljenje ne uvažava individualne karakteristike svakog djeteta i odnos je jednosmjernan. Navedene prepreke se mogu zaobići, izricanjem konkretnih očekivanja sudionika tog odnosa (Višnjić - Jevtić, 2018).

Dva ključna sustava u kojem dijete raste i razvija su obitelj i vrtić, također tamo zadovoljava osnovne potrebe, spoznaje sebe i svijet oko sebe, komunicira i stvara odnose, stječe životno korisne vještine i spoznaje, uči o zajedništvu i toleranciji. Zadovoljavanjem optimalnih uvjeta unutar tih zajednica moguć je cjelovit razvoj djeteta. Roditelji i odgojitelji su najintenzivniji skrbnici djeteta i njegove dobrobit. Dakle, ključnu ulogu u tome ima komunikacija koja je kvalitetna, izravna i obeshrabrujuća i tako informacije o djetetu kolaju u oba smjera i bez smetnji. Zajednički cilj je zadovoljiti individualne i razvojne potrebe djeteta i biti podrška u djetetovom razvoju. Svaki roditelj se ističe prema vlastitoj kulturi i posebnostima, a tako obogaćuju kvalitetu ustanove i takve ih treba poštovati i prihvaćati. Ključna stavka za kvalitetnu interakciju u tom odnosu je obostrana spremnost na sudjelovanje. Kvalitetan partnerski odnos roditelja - odgojitelja omogućuje roditelju kontinuirano informiranje od strane odgojitelja o djetetu, ohrabrivanje i održavanje u roditeljskoj ulozi, omogućuje roditeljima bivanje u odgojno - obrazovnoj skupini sa svojim djetetom, neposredno sudjelovanje i upoznavanje djeteta u van obiteljskog doma te odgojitelji pružaju različite načine učenja i održavanja među različitim obiteljima. Također, roditelji su prekretnica prema lokalnoj zajednici i zadaća im je kao i odgojiteljima senzibilizacija lokalne zajednice (Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje, 2015).

8. METODOLOGIJA

8.1. CILJ I HIPOTEZE ISTRAŽIVANJA

Cilj provedenog istraživanja bio je ispitati mišljenje roditelja o ulozi odgojitelja u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju s obzirom na njihove sociodemografske karakteristike

U radu su postavljene sljedeće hipoteze:

Hipoteza 1: Postoji pozitivna povezanost između roditeljskog zadovoljstva suradnjom i odgojiteljskih komunikacijskih vještina.

Hipoteza 2: Postoji razlika u mišljenju roditelja o odgojiteljskoj ulozi s obzirom na stupanj obrazovanja roditelja.

8.2. SUDIONICI ISTRAŽIVANJA

U istraživanju je sudjelovalo 303 (N=303) roditelja djece rane i predškolske dobi. U istraživanju sudjelovali su ispitanici u dobi od 23 do 54 godina starosti. Prosječna dob sudionika je 35,81 godina (SD=5.60). Sudionici koji su sudjelovali u istraživanju imaju od 1 do 7 djece u obitelji. Prosječan broj djece po obitelji je 1,91 (SD=0,87), što govori da većina obitelji ima manje od 2 djece. Iskustvo suradnje sudionika s dječjim vrtićem je između 0 i 17 godina. Prosječan broj godina suradnje je 4,30 godina (SD=3,17).

Tablica 1. Deskriptivna statistika vezana uz dob ispitanika, broj djece i godine suradnje s vrtićem

	N	Min.	Max.	M	SD
Dob	303	23	54	35.81	5.60
Broj djece	303	1	7	1.91	0.87
Godine suradnje s vrtićem	303	0	17	4.30	3.17

Većina sudionika ima visokoškolsko obrazovanje (52,1 %, f=158). Nakon njih, slijede sudionici sa srednjoškolskim obrazovanjem (38, 3%, f=116), dok najmanje sudionika ima s poslijediplomskim obrazovanjem (8,9 %, f=27) i s osnovnoškolskim obrazovanjem (0,7 %, f=2). U istraživanju je sudjelovalo 91,4 % (f= 277) sudionica ženskog spola, 8,3 % (f=27) sudionika muškog spola i samo jedna osoba se nije željela izjasniti.

Tablica 2. Uzorak sudionika s obzirom na spol

Spol	Frekvencija	Postotak
Ženski	277	91.4%
Muški	25	8.3%
Ne želim se izjasniti	1	0.3%
Ukupno	303	100.0%

Sudionici su stupanj zadovoljstva suradnje s vrtićem označavali na Likertovoj skali od 5 stupnjeva. Pritom, 1 je izrazito nezadovoljstvo, a 5 izrazito zadovoljstvo . Većina sudionika je izrazito zadovoljno (63 % , f=191). Dok 32,7 % (f=99) je zadovoljno suradnjom s vrtićem, a manji broj sudionika njih 4 % (f=12) izražava neutralan stav i jedan sudionik nezadovoljstvo. Nitko ne iskazuje izrazito nezadovoljstvo.

8.3. INSTRUMENT

Za istraživanje na temu Mišljenje roditelja o ulozi odgojitelja provedeno je putem ankete koja je kreirana za potrebe ovog rada na temelju relevantne literature. . Koeficijent pouzdanosti instrumenta mjeren Cronbachom alfa je 0,80 ($\alpha = .80$). Rezultati koeficijenta kreću se u intervalu od 0 o 1, a veća pouzdanost mjernog instrumenta (vrijednosti koeficijenta α bliže 1) ukazuje na veću unutarnju dosljednost čestica prema mjernom instrumentu (Horvat i Mijoč, 2019, str. 312)

Anketni upitnik se sastoji od tri dijela. Prvi dio upitnika odnosi se na sociodemografske podatke sudionika istraživanja (spol, dob, stupanj obrazovanja, broj djece u obitelji, godine i zadovoljstvo suradnje s vrtićem. Treći dio upitnika sastoji se od 17 tvrdnji vezanih uz ulogu odgojitelja. Sudionici su stupanj slaganja s navedenim tvrdnjama procjenjivali pomoću petodijelne skale Likertovog tipa. Broj 1 značio potpuno neslaganje s ponuđenom tvrdnjom, broj 3 niti se slažem niti se ne slažem i broj 5 potpuno slaganje s ponuđenom tvrdnjom. Obrada prikupljenih podataka provedena je primjenom statističkog programa Statistical Package for Social Science.

9. REZULTATI I RASPRAVA

Tablica 3. prikazuje rezultate istraživanja mišljenja roditelja o različitim karakteristikama odgojitelja. U anketi je sudjelovalo 303 sudionika ($N=303$), a rezultati su prikazani kroz raspon odgovora, srednje vrijednosti te mjeru varijabilnosti putem standardne devijacije. Sudionici iskazuju najmanje slaganja s tvrdnjom “Nije primjereno nazvati odgojitelja nazivom "teta",” ($M=2,21$; $SD=1,41$). Sudionici su iskazali prisutno nepoznavanje razlike između naziva “teta” i odgojitelj. Na tvrdnju “Odgojitelj treba imati dobre komunikacijske vještine” ($M=4,83$, $SD=0,42$), “Odgojitelj treba imati dobre vještine aktivnog slušanja” ($M=4,85$, $SD=0,37$), “Odgojitelj treba imati socijalne vještine” ($M=4,88$, $SD=0,34$), “Odgojitelj treba imati razvijenu emocionalnu kompetenciju.” ($M=4,83$, $SD=0,43$) i “Odgojitelj je osoba koja stvara poticajno okruženje” ($M=4,84$, $SD=0,41$). Također, tim rezultatima naglašavaju važnost interpersonalnih i emocionalnih vještina, kao i važnost stvaranja kvalitetne komunikacije i poticajnog okruženja u procesu odgoja i razvoja djece. Tvrdnju vezanu uz vođenje dokumentacije o dječjem razvoju sudionici iskazuju ovo mišljenje ($M=4,23$, $SD=0,95$). Navedeno ukazuje da dokumentacija pokazuje stupanj razvoj djeteta i na čemu kao odgojitelji možemo dodatno raditi. Najviši stupanj slaganja sudionici izražavaju sa tvrdnjom “Odgojitelj je osoba koja ima strpljenja u radu s djecom.” ispitanici su odgovorili sa srednjom vrijednosti 4,90 i standardnom devijacijom 0,30. Moguće je da to ukazuje na razumijevanje od strane roditelje koliko je potrebno vještina i znanja u prilagođavanju prema različitoj djeci i smirenosti u svakoj situaciji. Također, nađena je statistička razlika gdje muški sudionici izražavaju veći stupanj slaganja s tom tvrdnjom ($t=5,47$, $p=0,00$). Većina sudionika se slaže s tvrdnjama da “Odgojitelj treba biti otvoren za različite ideje.” ($M=4,70$, $SD=0,56$) i “Odgojitelj je osoba koja uzima u obzir mišljenja drugih.” ($M=4,60$, $SD=0,61$), ispitanici s tim govore koliko je važna širina i otvorenost za različite stavove i mišljenja. Na tvrdnju vezanu uz važnost akademskog obrazovanja odgojitelja odgovaraju sa srednjom vrijednosti 4,14 i standardnom devijacijom 1,06, kao i s tvrdnjom o cjeloživotnom usavršavanju odgojitelja sa standardnom devijacijom 0,79 i srednjom vrijednosti 4,46. Većina sudionika se složila s tvrdnjom da je važno graditi partnerske odnose s obitelji ($M=4,23$, $SD=0,96$). Dok, sudionici se uglavnom slažu o važnosti građenja partnerskih odnosa s širom zajednicom sa srednjom vrijednosti 3,79 i standardnom devijacijom 1,05. Sudionici tvrdnju o odgojiteljevoj podršci prema roditeljima iskazuju sa srednjom vrijednosti 4,76 i standardnom devijacijom 0,56. Na tvrdnje, vezane uz uvažavanje individualnih karakteristika djeteta ($M=4,79$, $SD=0,49$) i doprinosa dječjoj igri ($M=4,88$,

SD=0,37). Sveukupno, rezultati tablice naglašavaju ključne aspekte odgojiteljskog rada iz perspektive roditelja, ističući socijalne, emocionalne i komunikacijske vještine odgojitelja, kao i važnost strpljenja, podrške i individualiziranog pristupa prema djeci. Rezultati ovog istraživanja, mogu pridonijeti kao smjernice za unapređenje kvalitete odgojno-obrazovnog procesa, uzimajući u obzir stavove i očekivanja roditelja kao ključnih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu.

Tablica 3. Deskriptivni pokazatelji procjena mišljenja o ulozi odgojitelja

	N	Min.	Max.	M	SD
Nije primjereno nazvati odgojitelja nazivom "teta".	303	1	5	2.21	1.41
Odgojitelj treba imati dobre komunikacijske vještine.	303	3	5	4.83	0.42
Odgojitelj treba imati dobre vještine aktivnog slušanja.	303	3	5	4.85	0.37
Odgojitelj treba imati razvijene socijalne vještine (sposobnost razumijevanje drugih i zajednički rad na rješavanju problema).	303	3	5	4.88	0.34
Odgojitelj treba imati razvijenu emocionalnu kompetenciju (razumijevanje vlastitih i tuđih osjećaja).	303	3	5	4.83	0.43

Odgovornost je osoba koja stvara poticajno okruženje (temeljeno na interesima i potrebama djeteta, omogućuje interakciju s drugom djecom i odraslima i potiče na istraživanje).	303	3	5	4.84	0.41
Odgovornost je osoba koja vodi dokumentaciju o dječjem razvoju.	303	1	5	4.23	0.95
Odgovornost je osoba koja ima strpljenja u radu s djecom.	303	3	5	4.90	0.30
Odgovornost treba biti otvoren za različite ideje.	303	3	5	4.70	0.56
Odgovornost je osoba koja uzima u obzir mišljenja drugih.	303	3	5	4.60	0.61
Odgovornost treba biti akademski obrazovan.	303	1	5	4.14	1.06
Odgovornost se treba cjeloživotno usavršavati.	303	1	5	4.46	0.79
Odgovornost treba graditi partnerski odnos s obitelji.	303	1	5	4.23	0.96
Odgovornost treba graditi partnerski odnos sa širom zajednicom.	303	1	5	3.79	1.05

Meni kao roditelju odgojiteljeva podrška ima veliku važnost.	303	2	5	4.76	0.56
Odgojitelj je osoba koja uvažava individualne karakteristike djeteta.	303	3	5	4.79	0.49
Odgojitelj je osoba koja doprinosi dječjoj igri (potiče, usmjerava i promatra igru).	303	3.0	5.0	4.88	0.37

Povezanost između zadovoljstva suradnjom i odgojiteljevih vještina aktivnog slušanja/važnosti odgojiteljeve podrške. Kako bi se utvrdilo postoji li povezanost između zadovoljstva suradnjom i odgojiteljevih vještina aktivnog slušanja/važnosti odgojiteljeve podrške korišten je Paersonov koeficijent korelacije (Tablica 4.). Istraživanjem je potvrđena i pronađena je statistički značajna povezanost između zadovoljstva suradnjom i tvrdnjama vezanim uz vještine aktivnog slušanja i važnosti odgojiteljeve podrške. Daly (2007, prema Skočić Mihić i sur., 2015, str. 387) ističe kako „Podrška roditeljstvu odnosi se na široki raspon informacija, potpore, obrazovanja, osposobljavanja, savjetovanja i drugih mjera ili usluga usmjerenih na utjecaj roditeljskog razumijevanja i obavljanje roditeljske uloge.“ Također, Srića i Skočić Mihić (2014, prema Skočić Mihić i sur., 2015) navode da roditelji očekuju od odgojitelja najveću podršku. Uz to, vještine aktivnog slušanja izravno utječe na uključenost i poštovanje od strane roditelja, što povećava zadovoljstvo suradnjom.

Tablica 4. Povezanost zadovoljstva i mišljenja roditelja o navedenim tvrdnjama

		Zadovoljstvo suradnjom s vrtićem
Odgojitelj treba imati dobre vještine aktivnog slušanja.	P	0,11
	p	0,04
Meni kao roditelju	P	0,21

odgojiteljeva podrška ima veliku važnost.	p	0,00
--	----------	------

Razlike u procjenama tvrdnji s obzirom na obrazovanje sudionika istraživanja. Kako bi se utvrdilo postoji li razlika u procjenama tvrdnji s obzirom na obrazovanje sudionika istraživanja korištena je jednosmjerna analiza varijance (ANOVA). Pronađena je statistički značajna razlika u procjenama tvrdnji “Odgojitelj treba biti akademski obrazovan.” (F=12,22, p=0,00) te “Odgojitelj treba graditi partnerski odnos s obitelji.” (F=6,76, p=0,00). Utvrđeno je da ispitanici koji imaju visokoškolsko i poslijediplomsko obrazovanje izražavaju veći stupanj slaganja s tvrdnjama od ispitanika sa srednjoškolskim obrazovanjem (Tablica 5.). Također, ispitanici koji imaju visokoškolsko obrazovanje izražavaju veći stupanj slaganja s tvrdnjama “Odgojitelj se treba cjeloživotno usavršavati.” (F=9,25, p=0,00) i “Odgojitelj je osoba koja uvažava individualne karakteristike djeteta.” (F=4,34, p=0,01) od ispitanika sa srednjoškolskim obrazovanjem. U ranijim istraživanjima je također potvrđeno kako visokoobrazovani roditelji imaju veću svijest o važnosti stručnosti i obrazovanja u ranoj dobi.

Tablica 5. osim što potvrđuje hipotezu 2, prikazuje razlike u stavovima prema različitim aspektima rada odgojitelja, ovisno o završenom stupnju obrazovanja. Varijable se uspoređuju prema srednjim vrijednostima između skupina s različitim stupnjevima obrazovanja, te signifikatne razlike označene su zvjezdicom (*). Navedeno u tablici potvrđuje kako ispitanici s visokoškolskim i poslijediplomskim obrazovanjem statistički značajno više vjeruju da odgojitelj treba biti akademski obrazovan, kao i da značajno više podržavaju potrebu za partnerskim odnosom između obitelji i odgojitelja u usporedbi s ispitanicima sa srednjoškolskim obrazovanjem. Zatim da, ispitanici s visokoškolskim obrazovanjem značajno više podržavaju potrebu za cjeloživotnim usavršavanjem odgojitelja i stav da odgojitelj treba uvažavati individualne karakteristike djeteta u usporedbi s ispitanicima sa srednjoškolskim obrazovanjem. Dok, kod obje navedene tvrdnje nema statistički značajne razlike između ispitanika s visokoškolskim i poslijediplomskim obrazovanjem.

Tablica 5. Razlike u procjenama s obzirom na obrazovanje sudionika

Tvrdnja	Završeni stupanj obrazovanja (I)	Završeni stupanj obrazovanja (J)	Razlika u srednjoj vrijednosti (I-J)	Standardna pogreška	Značajnost
Odgojitelj treba biti akademski obrazovan.	SŠ	Visokoškolsko obrazovanje	- 0.59*	0.12	0.00
		Poslijediplomsko obrazovanje	- 0.64*	0.21	0.01
	Visokoškolsko obrazovanje	SŠ	0.59*	0.12	0.00
		Poslijediplomsko obrazovanje	- 0.04	0.21	1.00
Odgojitelj se treba cjeloživotno usavršavati.	SŠ	Visokoškolsko obrazovanje	- 0.39*	0.09	0.00
		Poslijediplomsko obrazovanje	- 0.37	0.16	0.07
	Visokoškolsko obrazovanje	SŠ	0.39*	0.09	0.00
		Poslijediplomsko obrazovanje	0.02	0.16	1.00
Odgojitelj treba graditi partnerski odnos s obitelji.	SŠ	Visokoškolsko obrazovanje	- 0.39*	0.11	0.00
		Poslijediplomsko obrazovanje	- 0.50*	0.20	0.04
	Visokoškolsko obrazovanje	SŠ	0.39*	0.11	0.00
		Poslijediplomsko obrazovanje	- 0.11	0.19	1.00
Odgojitelj je osoba koja uvažava individualne karakteristike djeteta.	SŠ	Visokoškolsko obrazovanje	- 0.15*	0.06	0.03
		Poslijediplomsko obrazovanje	- 0.23	0.10	0.07
	Visokoškolsko obrazovanje	SŠ	0.15*	0.06	0.03
		Poslijediplomsko obrazovanje	- 0.08	0.10	1.00

10. ZAKLJUČAK

Uloga odgojitelja vrlo je složena, a mišljenja roditelja o ulozi odgojitelja nisu uvijek ista. Za jedne roditelje odgojitelj ima vrlo važnu ulogu u odgoju, obrazovanju i cjelokupnom razvoju djeteta i „drugi je roditelj“ djetetu, jer odgojitelj posjeduje stručno znanje o dječjem razvoju i obrazovanju i roditelji očekuju od odgojitelja stručne savjete o tome kako odgajati i obrazovati djecu i vide odgojitelja kao partnera u tom procesu. S druge strane pojedini roditelji prepuštaju veći dio odgoja odgojiteljima, imaju prevelika očekivanja od odgojitelja i ne sudjeluju dovoljno u životu djeteta u vrtiću.

U radu su definirane i istraživanjem potvrđene dvije hipoteze. Hipotezom 1 potvrđeno je da postoji pozitivna povezanost između roditeljskog zadovoljstva suradnjom i odgojiteljskih komunikacijskih vještina. Anketirani roditelji zadovoljni su suradnjom s odgojiteljima i ocijenili su da odgojitelji posjeduju dobre komunikacijske vještine. Između roditelja i odgojitelja postoji dobra komunikacija, suradnja, razmjena informacija i razumijevanje što u konačnici rezultira da se roditelji osjećaju uključenim u odgoj i obrazovanje svoje djece te vjeruju odgojiteljima i zadovoljni su suradnjom s odgojiteljima.

Hipoteza 2 potvrđuje da postoji razlika u mišljenju roditelja o odgojiteljskoj ulozi s obzirom na stupanj obrazovanja roditelja. Sudionici s višim stupnjem obrazovanja vjeruju da odgojitelj treba biti akademski obrazovan i podržavaju potrebu za cjeloživotnim usavršavanjem odgojitelja u usporedbi s sudionicima sa srednjoškolskim obrazovanjem što nam govori koliko sami odgojitelji trebaju držati dignitet svoje struke, te koliko trebaju inzistirati i kontinuirano usavršavati svoje znanje i vještine. U interesu je djeteta, roditelja i odgojitelja da se uspostavi otvorena i transparentna komunikacija, partnerski odnos i da se uvažavaju individualne karakteristike djeteta kako bi se djetetu omogućilo da se osjeća sigurno, sretno i voljeno u vrtiću.

LITERATURA

- Anić, V. (2013). *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*. Novi Liber.
- CASEL (2024). Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning.
<https://casel.org/what-is-sel/>
- Cvijić, A. (1895). *Rukovođ za zabavište*. Hrvatski pedagoški-književni zbor.
- Domović, V. (2011). Učiteljska profesija i profesionalni identitet učitelja. U V. Vizek Vidović (Ur.), *Učitelji i njihovi mentori* (str. 11-37). Institut za društvena istraživanja.
- Došen-Dobud, A. (2019). *Nove slike iz povijesti predškolskog odgoja - prilozi povijesti institucijskog predškolskog odgoja*. Novi redak.
- Državni pedagoški standard (2008). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2008_06_63_2128.html
- Fatović, M. (2016). Profesija i profesionalni razvoj odgojitelja. *Školski vjesnik*, 65 (4), 623-639.
- Fröbel, F. (2013 -2014). Hrvatska enciklopedija,
<https://www.enciklopedija.hr/clanak/frobel-friedrich>
- Gillis, J. (2009). Transitions to Modernity. U J. Qvotrup, W.A.Corsaro, M.-S. Honig (Ur.), *The Palgrave Handbook of Childhood Studies* (str. 114- 126). Palgrave Macmillan.
- Globočnik Žunac, A., Todorov, S. i Ercegovac, P. (2022). Komunikacijske kompetencije odgojitelja u Koprivničko-križevačkoj županiji. *Podravina*, 21 (41), 204-213.
- Horvat, J., Mijoč, J. (2019). *Istraživački SPaSS*. Naklada Ljevak.
- Juul, J. (2009). *Život u obitelji: najvažnije vrijednosti u zajedničkom životu i odgoju djece*. Planetopija.
- Lučić, K. (2007). Odgojiteljska profesija u suvremenoj odgojno-obrazovnoj ustanovi. *Odgojne znanosti*, 9 (1 (13)), 151-165.
- Malašić, A. (2015). Rekonstruiranje SDB u funkciji unapređenja kvalitete odgojno obrazovnog procesa. *Dijete, vrtić, obitelj*, 21 (79), 29–30.
- Mandarić Vukušić, A., Periš, J. (2021). Autonomija odgojitelja i razvoj partnerskih odnosa s roditeljima. U N. Macanović (Ur.), *Unapređenje kvaliteta života djece i mladih* (str. 151-161). Centar Modernih Znanja; Resursni centar za specijalnu edukaciju.
- Mendeš, B. (2014). Antonija Cvijić Attitude to Children's Play in the Work "Rukovođ Za Zabavište" (Kindergarten Handbook). *Croatian Journal of Education*, 16 (1), 201-216.

- Mendeš, B. (2015). Počeci institucijskog predškolskog odgoja u Hrvatskoj i njegova temeljna obilježja. *Školski vjesnik*, 64 (2), 227-250.
- Mendeš, B. (2018). *Profesionalno obrazovanje odgojitelja predškolske djece*. Golden marketing-Tehnička knjiga.
- Miljak, A. (1996). *Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja*. Persona.
- Mlinarević, V. (2000). Kompetencija odgojitelja i autonomija djeteta. U N. Babić, J. Krstović (Ur.), *Interakcija odrasli - dijete i autonomija djeteta: zbornik radova sa znanstvenog kolokvija s međunarodnim sudjelovanjem* (str. 143 - 148). Visoka učiteljska škola.
- Moss, P. (2014). *Transformative change and real utopias in early childhood education: A story of democracy, experimentation and potentiality*. Routledge.
- Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (2015). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. <https://mzom.gov.hr/istaknute-teme/odgoj-i-obrazovanje/nacionalni-kurikulum/nacionalni-kurikulum-za-rani-i-predskolski-odgoj-i-obrazovanje/3478>
- Skočić Mihić, S., Blanuša Trošel, D. i Katić, V. (2015). Odgojitelji predškolske djece i savjetodavni rad s roditeljima. *Napredak*, 156 (4), 385-400.
- Slunjski, E. (2003). *Devet lica jednog odgajatelja/roditelja*. Mali profesor.
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2014_10_124_2364.html
- Šagud, M. (2002). *Odgajatelj u dječjoj igri*. Školske novine.
- Šagud, M. (2011). Inicijalno obrazovanje odgajatelja i profesionalni razvoj. *Pedagogijska istraživanja*, 8 (2), 259-267.
- Šonje, J. (2000). *Rječnik hrvatskoga jezika*. Školska knjiga.
- Tovey, H. (2020). *Froebel's principles and practice today*. Froebel Trust.
- Vanjak, I. i Karavanić, M. (2013). Uloga odgojitelja u igri djeteta rane i predškolske dobi. U B. Petrović-Sočo i A. Višnjić Jevtić (Ur.), *Play and Playing in Early Childhood* (str. 210-223). OMEP Hrvatska.
- Visković, I. i Višnjić-Jevtić, A. (2019). *Je li važnije putovati ili stići!? Prijelazi djece rane i predškolske dobi iz obitelji u odgojno-obrazovne institucije*. Alfa.
- Višnjić Jevtić, A. (2018). Odgojiteljska samoprocjena kompetencije za suradnju s roditeljima (Doktorski rad). Sveučilište u Zagrebu, Zagreb, Hrvatska.
- Višnjić Jevtić, A. Visković, I. (ur.) (2018). *Izazovi suradnje - razvoj profesionalnih kompetencija odgojitelja za suradnju i partnerstvo s roditeljima*. Alfa.

Vranjican, D., Prijatelj, K. i Kuculo, I. (2019). Čimbenici koji utječu na pozitivan socio-emocionalni razvoj djece. *Napredak*, 160 (3-4), 319-338.

Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju (2022). Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta. kon.hr/z/492/Zakon-o-predškolskom-odgoju-i-obrazovanju#google_vignette

IZJAVA O IZVORNOSTI ZAVRŠNOG RADA

Izjavljujem da je moj završni rad izvorni rezultat mojeg rada te da se u izradi istoga nisam koristila drugim izvorima osim onih koji su u njemu navedeni.

vlastoručni potpis studenta